

شناخت، رفتار، یادگیری

مدلسازی معادله ساختاری در تبیین رابطه مشارکت در شبکه های اجتماعی و احساس تعلق به مدرسه با نقش واسطه‌گری انسجام خانواده و اضطراب اجتماعی

مریم کاظمی^۱، عماد یوسفی^۲، لیلا خواجه پور^۳

۱. دانشجوی دکتری روانشناسی تربیتی، گروه روانشناسی تربیتی، واحد قشم، دانشگاه آزاد اسلامی، قشم، ایران

۲. استادیار گروه روانشناسی، واحد قشم، دانشگاه آزاد اسلامی، قشم، ایران

۳. استادیار گروه روانشناسی و علوم تربیتی، واحد قشم، دانشگاه آزاد اسلامی، قشم، ایران

* ایمیل نویسنده مسئول: Emad.yousefi30@gmail.com

تاریخ ارسال: ۱۴۰۲/۱۰/۲۹

تاریخ بازنگری: ۱۴۰۲/۱۲/۰۴

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۱۲/۱۱

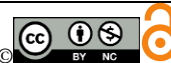
تاریخ چاپ: ۱۴۰۳/۰۱/۰۱

چکیده

هدف پژوهش حاضر بررسی رابطه بین مشارکت در شبکه‌های اجتماعی و احساس تعلق به مدرسه با نقش واسطه‌گری انسجام خانواده و اضطراب اجتماعی در دانش‌آموزان دختر دوره دوم متوسطه شهر تهران بود. پژوهش حاضر از نوع توصیفی-همبستگی با استفاده از مدل‌سازی معادلات ساختاری انجام شد. جامعه آماری شامل ۱۲۵۸۴۲ دانش‌آموز دختر دوره دوم متوسطه شهر تهران در سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲ بود که با استفاده از فرمول کوکران و به روش نمونه‌گیری خوشه‌ای، ۳۸۳ نفر به عنوان نمونه انتخاب شدند. ابزارهای پژوهش شامل پرسشنامه‌های احساس تعلق به مدرسه بری و بتی (۲۰۰۵)، اضطراب اجتماعی کانور و همکاران (۲۰۰۰)، انسجام خانواده فیشر و همکاران (۱۹۹۲) و میزان مشارکت در شبکه‌های اجتماعی رسول‌آبادی (۱۳۹۴) بود که روایی و پایایی آن‌ها تأیید شده است. داده‌ها با نرم‌افزارهای SPSS۲۲ و Smart PLS تحلیل شدند. نتایج نشان داد که مشارکت در شبکه‌های اجتماعی تأثیر مستقیم و معناداری بر احساس تعلق به مدرسه (۰.۵۸۲) و انسجام خانواده (۰.۵۰۲) دارد. انسجام خانواده نیز تأثیر معناداری بر احساس تعلق به مدرسه (۰.۴۹۸) دارد و نقش میانجی آن در این رابطه تأیید شد (۰.۲۵۰). همچنین، مشارکت در شبکه‌های اجتماعی بر اضطراب اجتماعی (۰.۳۹۲) و اضطراب اجتماعی بر احساس تعلق به مدرسه (۰.۶۹۱) تأثیر معناداری داشت و نقش میانجی اضطراب اجتماعی در این رابطه تأیید شد (۰.۲۷۱). مشارکت در شبکه‌های اجتماعی می‌تواند به‌طور مستقیم و غیرمستقیم بر احساس تعلق به مدرسه تأثیرگذار باشد و انسجام خانواده و اضطراب اجتماعی به‌عنوان متغیرهای واسطه‌ای نقش مهمی در این رابطه ایفا می‌کنند.

کلیدواژه‌گان: مشارکت در شبکه‌های اجتماعی، احساس تعلق به مدرسه، انسجام خانواده، اضطراب اجتماعی، مدل‌سازی معادلات ساختاری.

© ۱۴۰۳ تمامی حقوق انتشار این مقاله متعلق به نویسنده است. انتشار این مقاله به‌صورت دسترسی آزاد مطابق با گواهی (CC BY-NC 4.0) صورت گرفته است.

شیوه استناددهی: کاظمی، مریم، یوسفی، عماد، و خواجه پور، لیلا. (۱۴۰۳). مدلسازی معادله ساختاری در تبیین رابطه مشارکت در شبکه های اجتماعی و احساس تعلق به مدرسه با نقش واسطه‌گری انسجام خانواده و اضطراب اجتماعی. شناخت، رفتار، یادگیری، (۱)، ۸۹-۱۰۵.

Cognition, Behavior, Learning

Structural Equation Modeling in Explaining the Relationship Between Social Media Participation and School Belonging with the Mediating Role of Family Cohesion and Social Anxiety

Maryam Kazemi¹, Emad Yousefi^{2*}, Leila Khajepour³

1. Ph.D. Student Psychology Educational, Department of Psychology, Qeshm Branch, Islamic Azad University, Qeshm, Iran
2. Assistant Professor, Department of Psychology, Qeshm Branch, Islamic Azad University, Qeshm, Iran
3. Assistant Professor, Department of Psychology and Educational Sciences, Qeshm Branch, Islamic Azad University, Qeshm, Iran

*Corresponding Author's Email: Emad.yousefi30@gmail.com

Submit Date: 2024-01-19

Revise Date: 2024-02-23

Accept Date: 2024-03-01

Publish Date: 2024-03-20

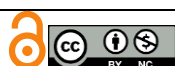

Abstract

The present study aimed to investigate the relationship between social media participation and school belonging with the mediating role of family cohesion and social anxiety among female high school students in Tehran. This descriptive-correlational study used structural equation modeling. The statistical population included 125,842 female high school students in Tehran during the 2022-2023 academic year, from which 383 students were selected using Cochran's formula and cluster sampling. Research instruments included the School Belonging Scale (Barry & Beti, 2005), Social Anxiety Scale (Connor et al., 2000), Family Cohesion Scale (Fischer et al., 1992), and Social Media Participation Scale (Rasoul-Abadi, 2015), all with confirmed validity and reliability. Data were analyzed using SPSS22 and Smart PLS software. Results indicated that social media participation had a direct and significant effect on school belonging (0.582) and family cohesion (0.502). Family cohesion also had a significant effect on school belonging (0.498), and its mediating role in this relationship was confirmed (0.250). Additionally, social media participation significantly affected social anxiety (0.392), social anxiety significantly affected school belonging (0.691), and the mediating role of social anxiety was confirmed (0.271). Social media participation can directly and indirectly influence school belonging, with family cohesion and social anxiety playing significant mediating roles in this relationship.

Keywords: *Social media participation, school belonging, family cohesion, social anxiety, structural equation modeling.*

How to cite: Kazemi, M., Yousefi, E., & Khajepour, L. (2024). Structural Equation Modeling in Explaining the Relationship Between Social Media Participation and School Belonging with the Mediating Role of Family Cohesion and Social Anxiety. *Cognition, Behavior, Learning*, 1(1), 89-105.

© 2024 the authors. This is an open access article under the terms of the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0) License.

احساس تعلق به مدرسه یکی از عوامل مهم در رشد روانی-اجتماعی دانش‌آموزان است که می‌تواند تأثیر بسزایی بر موفقیت تحصیلی، انگیزه، و سلامت روانی آنان داشته باشد. احساس تعلق به مدرسه به معنای پیوند عاطفی دانش‌آموزان با محیط مدرسه، معلمان، و همسالان است که نقشی اساسی در مشارکت فعال دانش‌آموزان در فعالیت‌های مدرسه و کاهش رفتارهای پرخطر دارد (Korpershoek et al., 2020). مطالعات متعدد نشان داده‌اند که دانش‌آموزانی که احساس تعلق بیشتری به مدرسه دارند، از سلامت روانی بهتری برخوردار بوده و درگیر رفتارهای پرخطر کمتری می‌شوند (Arslan & Coşkun, 2022). همچنین، این احساس می‌تواند از طریق حمایت‌های خانوادگی و اجتماعی تقویت شود و در عین حال، تحت تأثیر اضطراب‌های اجتماعی و سایر عوامل روان‌شناختی قرار گیرد (Raufelder & Kulakow, 2021). نقش شبکه‌های اجتماعی در زندگی دانش‌آموزان به طور چشمگیری افزایش یافته است. شبکه‌های اجتماعی می‌توانند هم به عنوان ابزاری برای تقویت روابط اجتماعی و احساس تعلق به مدرسه عمل کنند و هم به عنوان منبعی برای ایجاد اضطراب و استرس در میان دانش‌آموزان (Bostwick et al., 2022). تحقیقات نشان داده‌اند که مشارکت در شبکه‌های اجتماعی می‌تواند فرصت‌های متعددی را برای تعاملات اجتماعی فراهم کند، اما در عین حال، ممکن است منجر به فشارهای اجتماعی و اضطراب ناشی از مقایسه‌های اجتماعی شود (Faghiharam, 2019). در این زمینه، مطالعه Li و Jiang (۲۰۱۸) نشان داد که طرد اجتماعی در شبکه‌های اجتماعی می‌تواند تأثیر منفی بر سلامت روانی و احساس تعلق به مدرسه داشته باشد (Li & Jiang, 2018).

خانواده به عنوان اولین نهاد اجتماعی که فرد در آن پرورش می‌یابد، نقش مهمی در شکل‌گیری احساس تعلق به مدرسه ایفا می‌کند. ساختار و فرآیندهای خانواده، از جمله انسجام خانوادگی، می‌توانند بر رفتارها و نگرش‌های دانش‌آموزان تأثیرگذار باشند (Aliverdi Niyā & Ramziyār, 2011). انسجام خانوادگی به معنای پیوند نزدیک میان اعضای خانواده، حمایت متقابل و تعاملات مثبت است که می‌تواند به دانش‌آموزان احساس امنیت و حمایت روانی بدهد (Asadi et al., 2024; López et al., 2021; Navabinejad et al., 2024; Pirzadeh & Parsakia, 2023). در مقابل، اختلالات خانوادگی مانند استرس‌های پس از سانحه می‌توانند منجر به بروز اضطراب، افسردگی و کاهش کیفیت زندگی در اعضای خانواده، از جمله دانش‌آموزان شوند (Mohseni et al., 2014).

اضطراب اجتماعی یکی از متغیرهای مهمی است که می‌تواند رابطه بین مشارکت در شبکه‌های اجتماعی و احساس تعلق به مدرسه را تحت تأثیر قرار دهد. اضطراب اجتماعی به ترس از ارزیابی منفی توسط دیگران و اجتناب از موقعیت‌های اجتماعی اشاره دارد و می‌تواند مانع از تعاملات مثبت دانش‌آموزان در محیط‌های آموزشی شود (Bhasin et al., 2010). نتایج مطالعه Maniei (۲۰۱۴) نشان داد که اضطراب اجتماعی و استرس‌های مرتبط با آن می‌توانند احساس تعلق دانش‌آموزان به مدرسه را کاهش داده و منجر به بروز مشکلات تحصیلی شوند (Maniei, 2014). در دوران همه‌گیری COVID-19 نیز افزایش اضطراب اجتماعی در میان دانش‌آموزان گزارش شده است که این امر بر سلامت روانی و مشارکت آموزشی آنان تأثیر منفی گذاشته است (Soheili-Pour et al., 2023).

احساس تعلق به مدرسه نه تنها بر موفقیت تحصیلی بلکه بر بهزیستی روان‌شناختی دانش‌آموزان نیز تأثیر دارد. مطالعات نشان داده‌اند که دانش‌آموزانی که احساس تعلق بیشتری به مدرسه دارند، انگیزه بالاتری برای یادگیری داشته و کمتر در معرض فرسودگی تحصیلی قرار می‌گیرند (Xie & Xiao, 2018). همچنین، این دانش‌آموزان از حمایت‌های اجتماعی بیشتری برخوردار بوده و ارتباط بهتری با معلمان و همسالان خود دارند (Bardach et al., 2019). از سوی دیگر، کمبود احساس تعلق به مدرسه می‌تواند منجر به بروز رفتارهای پرخطر، افت تحصیلی و مشکلات روانی شود (Mirzabeigi et al., 2018).

مطالعاتی که به بررسی رابطه بین شبکه‌های اجتماعی و احساس تعلق به مدرسه پرداخته‌اند، نتایج متنوعی را گزارش کرده‌اند. برخی پژوهش‌ها نشان داده‌اند که استفاده مثبت از شبکه‌های اجتماعی می‌تواند احساس تعلق به مدرسه را افزایش دهد، در حالی که استفاده بیش از حد یا منفی از این پلتفرم‌ها می‌تواند منجر به انزوای اجتماعی و اضطراب شود (Taghipoor, 2021). همچنین، پژوهش Yang و Seyed Alitabar

(۲۰۲۴) نشان داد که اندازه مدرسه و فرصت‌های مشارکت در فعالیت‌های مدرسه نیز می‌توانند بر احساس تعلق دانش‌آموزان تأثیرگذار باشند (Yang & Seyed Alitabar, 2024).

در زمینه نقش خانواده، پژوهش Ramezanpour و همکاران (۲۰۱۹) نشان داد که الگوهای ارتباطی خانواده می‌توانند به طور مستقیم و غیرمستقیم بر احساس تعلق به مدرسه و تاب‌آوری تحصیلی دانش‌آموزان تأثیر بگذارند (Ramezanpour et al., 2019). خانواده‌هایی که تعاملات مثبتی دارند و از انسجام بیشتری برخوردارند، دانش‌آموزانی با احساس تعلق بیشتر و اضطراب کمتر پرورش می‌دهند (Nasiri & Karbasdehi et al., 2024). از سوی دیگر، خانواده‌هایی که با مشکلات ساختاری و روان‌شناختی مواجه هستند، ممکن است فرزندانشان احساس تعلق کمتری به مدرسه داشته باشند و با اضطراب‌های اجتماعی بیشتری دست و پنجه نرم کنند (McDonnell et al., 2024). با توجه به اهمیت این موضوع، پژوهش حاضر با استفاده از مدل‌سازی معادلات ساختاری به بررسی رابطه بین مشارکت در شبکه‌های اجتماعی و احساس تعلق به مدرسه با نقش واسطه‌گری انسجام خانواده و اضطراب اجتماعی می‌پردازد. این پژوهش در پی آن است که به سؤالاتی از قبیل این که چگونه شبکه‌های اجتماعی می‌توانند بر احساس تعلق دانش‌آموزان به مدرسه تأثیر بگذارند و نقش انسجام خانواده و اضطراب اجتماعی در این رابطه چیست، پاسخ دهد.

روش‌شناسی

این تحقیق بر اساس روش کمی از نوع توصیفی-همبستگی با استفاده از مدل معادلات ساختاری انجام شده است و به منظور عملیاتی کردن فرضیه‌های پژوهش، از روش پیمایشی بهره گرفته شده است. پژوهش حاضر از لحاظ هدف، کاربردی است زیرا هدف اصلی آن تدوین و بررسی نقش مدلسازی معادله ساختاری در تبیین رابطه بین مشارکت در شبکه‌های اجتماعی و احساس تعلق به مدرسه با نقش واسطه‌گری انسجام خانواده و اضطراب اجتماعی است. پژوهش‌های کاربردی معمولاً به توسعه دانش کاربردی در یک زمینه خاص می‌پردازند و نتایج این پژوهش نیز می‌تواند در فرایند تصمیم‌گیری و سیاست‌گذاری سازمان‌هایی مانند آموزش و پرورش مورد استفاده قرار گیرد. جامعه آماری این پژوهش شامل کلیه دانش‌آموزان دختر دوره دوم متوسطه شهر تهران در سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲ بوده که برابر با ۱۲۵۸۴۲ دانش‌آموز در ۵۰ مدرسه دوره دوم متوسطه است. برای تعیین حجم نمونه از فرمول کوکران استفاده شده است و نمونه‌گیری به روش خوشه‌ای و متناسب با حجم جامعه آماری صورت گرفته است. بر این اساس، ۳۸۳ دانش‌آموز دختر با سطح اطمینان ۹۵ درصد به عنوان نمونه نهایی انتخاب شدند.

پرسشنامه احساس تعلق به مدرسه که توسط بری و بتی در سال ۲۰۰۵ طراحی شده است، شامل ۲۷ گویه در قالب ۶ بعد است که عبارتند از احساس تعلق به همسالان، حمایت معلم، رعایت احترام و عدالت در مدرسه، مشارکت در اجتماع، ارتباط فرد در مدرسه و مشارکت علمی. پاسخ‌ها بر اساس طیف لیکرت ۴ گزینه‌ای از کاملاً مخالفم تا کاملاً موافقم نمره‌گذاری شده‌اند و نمرات آزمودنی‌ها در دامنه ۲۷ تا ۱۰۸ قرار دارد. این پرسشنامه ابتدا در سال ۲۰۰۴ توسط بری، بتی و وات طراحی شد و در سال ۲۰۰۵ نیز توسط بتی و بری مورد بازبینی قرار گرفت. ضریب پایایی این پرسشنامه با استفاده از آلفای کرونباخ برای کل مقیاس ۷۵ درصد و برای ابعاد مختلف بین ۶۹ تا ۸۹ درصد گزارش شده است. در ایران، مکیان و کلانترکوشه در سال ۱۳۹۴ این پرسشنامه را ترجمه و بومی‌سازی کرده و روایی و پایایی آن را بررسی کرده‌اند که آلفای کرونباخ کل پرسشنامه ۰.۹۰۷ به دست آمد. در این مطالعه، ابتدا پرسشنامه توسط دو متخصص زبان انگلیسی به فارسی ترجمه و سپس توسط دو متخصص دیگر به انگلیسی بازگردانی شد. پس از آن، روایی محتوایی و صوری پرسشنامه با نظر چند تن از اساتید دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی دانشگاه علامه طباطبایی تأیید شد و اصلاحات لازم صورت گرفت. در نهایت، پایایی پرسشنامه در نمونه‌ای از ۳۵۰ دانش‌آموز دبیرستانی دختر و پسر شهر تهران، شامل ۲۰۰ پسر و ۱۵۰ دختر، بررسی شد که آلفای کرونباخ کل پرسشنامه ۰.۹۰۷ و برای ابعاد مختلف بین ۷۲ تا ۷۹ درصد گزارش شد (Arslan & Coşkun, 2022; Taghipoor, 2021).

پرسشنامه اضطراب اجتماعی توسط کانور و همکاران در سال ۲۰۰۰ طراحی شد و شامل ۱۷ ماده است که در سه زیرمقیاس ترس، اجتناب و ناراحتی فیزیولوژیک توزیع شده‌اند. این پرسشنامه با استفاده از مقیاس لیکرت ۵ درجه‌ای از ۰ (به هیچ وجه) تا ۴ (بینهایت) نمره‌گذاری

می‌شود. ضریب پایایی این پرسشنامه با روش بازآزمایی در گروه‌های دارای تشخیص اختلال هراس اجتماعی بین ۰.۷۸ تا ۰.۸۹ و همسانی درونی آن با آلفای کرونباخ ۰.۹۴ گزارش شده است. ضریب پایایی برای زیرمقیاس‌های ترس، اجتناب و ناراحتی فیزیولوژیک به ترتیب ۰.۸۹، ۰.۹۱ و ۰.۸۰ اعلام شده است. در ایران، حسنونند عموزاده و همکاران در سال ۱۳۸۹ این پرسشنامه را در یک نمونه غیر بالینی ترجمه و هنجاریابی کردند که ضریب آلفای کرونباخ برای کل پرسشنامه ۰.۸۴ و برای نیمه اول و دوم پرسشنامه به ترتیب ۰.۸۲ و ۰.۷۶ به دست آمد. همچنین، اعتبار همگرایی پرسشنامه بر اساس همبستگی با پرسشنامه خطای شناختی (CEQ) برابر با ۰.۳۵، با پرسشنامه حرمت خود (SERS) برابر با ۰.۵۸ و با پرسشنامه اضطراب فوبیک (SCL-90-R) برابر با ۰.۷۰ گزارش شد. همسانی درونی نسخه فارسی این پرسشنامه توسط استادبان خانی و فدایی مقدم با استفاده از آلفای کرونباخ ۰.۷۶ تأیید شده است (Maniei, 2014; Soheili-Pour et al., 2023).

مقیاس انسجام خانواده که توسط فیشر، رانسوم، تری و بورگ در سال ۱۹۹۲ طراحی شده است، شامل ۱۳ سوال است که هر سوال در طیف لیکرت ۶ گزینه‌ای از همیشه تا هرگز نمره‌گذاری می‌شود. این مقیاس چهار حوزه انسجام، همکاری و مشارکت، وضوح قواعد و وضوح رهبری را ارزیابی می‌کند و نمره کل آن بیانگر میزان انسجام کلی خانواده است. نسخه فارسی این مقیاس توسط صادقی، اصغری، سادات و نیکو در سال ۱۳۸۷ ترجمه و هنجاریابی شده است. ضریب آلفای کرونباخ برای کل پرسشنامه ۰.۸۷ و ضریب بازآزمایی در فاصله دو هفته ۰.۷۹ گزارش شده است. روایی محتوایی آن توسط سه عضو هیئت علمی دانشگاه گیلان تأیید شد و در پژوهش عرب‌نژاد و همکاران در سال ۱۳۹۷، پایایی پرسشنامه به روش آلفای کرونباخ ۰.۸۳ و برای زیرمقیاس‌ها بین ۰.۷۸ تا ۰.۸۵ گزارش شد (Aliverdi Niyā & Ramziyār, 2011; Mohseni et al., 2014).

پرسشنامه میزان مشارکت در شبکه‌های اجتماعی توسط رسول‌آبادی در سال ۱۳۹۴ طراحی شد و شامل ۱۳ سوال است که میزان مشارکت را در پنج بعد تعهد و لذت ورزشی، فشار اجتماعی، مشغولیت جایگزین، فرصت‌های مشارکت و سرمایه‌گذاری شخصی ارزیابی می‌کند. این پرسشنامه بر اساس طیف ۵ گزینه‌ای لیکرت نمره‌گذاری می‌شود و دامنه نمرات آن از ۱۳ تا ۶۵ است. نمرات بین ۱۳ تا ۲۱ به معنای میزان استفاده پایین از شبکه‌های اجتماعی، نمرات بین ۲۲ تا ۴۴ میزان استفاده متوسط و نمرات بالاتر از ۴۴ میزان استفاده بالا از شبکه‌های اجتماعی را نشان می‌دهد (Faghiharam, 2019).

داده‌های این پژوهش با استفاده از نرم‌افزار SPSS22 و Smart PLS تحلیل شد. تحلیل داده‌ها در دو بخش آمار توصیفی و آمار استنباطی انجام گرفت. آمار توصیفی شامل محاسبه فراوانی، میانگین و انحراف استاندارد متغیرها بود و در بخش آمار استنباطی از آزمون همبستگی پیرسون و مدل‌سازی معادله ساختاری برای بررسی روابط بین متغیرها استفاده شد. از نرم‌افزار SPSS22 برای تحلیل داده‌های جمعیت‌شناختی و همبستگی متغیرها و از Smart PLS برای بررسی مدل معادلات ساختاری و نقش واسطه‌ای انسجام خانواده و اضطراب اجتماعی استفاده شد.

یافته‌ها

تعداد کل شرکت‌کنندگان در این مطالعه ۳۸۴ نفر از دانش‌آموزان دختر دوره دوم متوسطه شهر تهران بودند. از نظر سن، ۲۶.۸ درصد دانش‌آموزان ۱۶ ساله، ۳۰.۹ درصد ۱۷ ساله، ۲۵.۸ درصد ۱۸ ساله و ۱۶.۵ درصد ۱۹ ساله بودند. از نظر پایه تحصیلی، ۳۱.۸ درصد در پایه دهم، ۳۳.۹ درصد در پایه یازدهم و ۳۴.۳ درصد در پایه دوازدهم تحصیل می‌کردند. توزیع رشته‌های تحصیلی نشان داد که ۱۸.۸ درصد دانش‌آموزان در رشته ریاضی و فیزیک، ۴۳.۵ درصد در رشته علوم تجربی، ۲۰.۸ درصد در رشته علوم انسانی و ۱۶.۹ درصد در هنرستان مشغول به تحصیل بودند. بررسی نوع شبکه اجتماعی مورد استفاده دانش‌آموزان نشان داد که ۵.۳ درصد از تانگو، ۳۴.۳ درصد از فیس‌بوک، ۳.۹ درصد از بی‌تاک، ۴۰.۱ درصد از تلگرام، ۵.۷ درصد از وایبر و ۱۰.۷ درصد از اسکایپ استفاده می‌کردند. در نهایت، میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی نیز نشان داد که ۱۶.۹ درصد دانش‌آموزان کمتر از نیم ساعت، ۱۹ درصد بین نیم ساعت تا یک ساعت، ۱۸.۵ درصد بین یک تا دو ساعت، ۱۴.۹ درصد بین دو تا سه ساعت و ۳۰.۷ درصد بیش از سه ساعت در روز از شبکه‌های اجتماعی استفاده می‌کردند.

نتایج آمار توصیفی متغیرهای پژوهش شامل مشارکت در شبکه‌های اجتماعی، ابعاد احساس تعلق به مدرسه، ابعاد انسجام خانواده و اضطراب اجتماعی در جدول زیر ارائه شده است. میانگین نمره مشارکت در شبکه‌های اجتماعی برابر با ۴۱.۹۴ با انحراف معیار ۳.۷۴ به دست آمد که نشان‌دهنده میزان بسیار بالای مشارکت دانش‌آموزان در شبکه‌های اجتماعی است، زیرا نمرات بالای ۴۰ در این پرسشنامه به معنای سطح بسیار خوب مشارکت است. میانگین کل احساس تعلق به مدرسه ۷۲.۶۳ با انحراف معیار ۸.۳۱ به دست آمد که با توجه به دامنه ۲۷ تا ۱۰۸، بالاتر از حد متوسط ارزیابی می‌شود. میانگین کل انسجام خانواده ۴۷.۹۶ با انحراف معیار ۹.۷۸ بود که بر اساس دامنه نمرات ۱۳ تا ۷۸ و دسته‌بندی پرسشنامه، در سطح متوسطی قرار دارد. همچنین، میانگین کل اضطراب اجتماعی برابر با ۱۹.۳۹ با انحراف معیار ۶.۴۸ به دست آمد که با توجه به دامنه ۰ تا ۶۸، کمتر از حد متوسط ارزیابی می‌شود. جزئیات دقیق‌تر میانگین، انحراف معیار، کمترین و بیشترین مقدار برای هر یک از متغیرهای اصلی پژوهش و ابعاد آن‌ها در جدول زیر ارائه شده است.

جدول ۱. نتایج توصیفی متغیرهای پژوهش

متغیرها	میانگین	انحراف معیار	کمترین مقدار	بیشترین مقدار
مشارکت در شبکه‌های اجتماعی	۴۱.۹۴	۳.۷۴	۱۳	۶۵
حمایت معلم	۲۴.۱۵	۶.۲۳	۹	۳۶
مشارکت در اجتماع	۱۰.۴۹	۲.۹۶	۴	۱۶
احساس رعایت احترام و عدالت در مدرسه	۱۱.۱۴	۲.۷۳	۴	۱۶
احساس مثبت به مدرسه	۱۰.۷۲	۳.۰۶	۴	۱۶
تعلق فرد به مدرسه	۷.۷۶	۲.۲	۳	۱۲
مشارکت علمی	۸.۳۷	۲.۴۱	۳	۱۲
احساس تعلق به مدرسه	۷۲.۶۳	۸.۳۱	۲۷	۱۰۸
میزان انسجام در خانواده	۲۰.۲۶	۴.۳۰	۵	۳۰
همکاری و مشارکت در خانواده	۱۳.۵۴	۳.۴۹	۴	۲۴
وضوح قواعد و سوالات در خانواده	۶.۹۵	۱.۸۴	۲	۱۲
وضوح رهبری در خانواده	۷.۲۱	۲.۰۵	۲	۱۲
انسجام خانواده	۴۷.۹۶	۹.۷۸	۱۳	۷۸
ترس	۶.۱۸	۵.۰۱	۰	۲۴
اجتناب	۸.۶۳	۶.۰۳	۰	۲۸
ناراحتی فیزیولوژیک	۴.۵۹	۳.۷۶	۰	۱۶
اضطراب اجتماعی	۱۹.۳۹	۶.۴۸	۰	۶۸

با توجه به نتایج ارائه شده، میانگین مشارکت در شبکه‌های اجتماعی برابر با ۴۱.۹۴ و انحراف معیار برابر با ۳.۷۴ است. با توجه به توضیحات پرسشنامه، اگر نمره مشارکت در شبکه‌های اجتماعی بین ۱۰ تا ۲۰ باشد، میزان متغیر در این جامعه ضعیف است، اگر بین ۲۰ تا ۴۰ باشد، میزان متغیر در سطح متوسط است و اگر نمره بالای ۴۰ باشد، میزان متغیر بسیار خوب تلقی می‌شود. لذا، با توجه به میانگین به دست آمده برای این متغیر، میزان مشارکت در شبکه‌های اجتماعی دانش‌آموزان مورد مطالعه بسیار بالا است.

همچنین، میانگین ابعاد احساس تعلق به مدرسه در جدول فوق آورده شده است و میانگین کل احساس تعلق به مدرسه برابر با ۷۲.۶۳ و انحراف معیار برابر با ۸.۳۱ است. با توجه به توضیحات پرسشنامه، حداقل امتیاز ممکن ۲۷ و حداکثر ۱۰۸ خواهد بود. با توجه به مقدار میانگین کلی این متغیر، میزان احساس تعلق به مدرسه دانش‌آموزان بیشتر از حد متوسط است.

میانگین ابعاد انسجام خانواده نیز در جدول فوق گزارش شده است و میانگین کل انسجام خانواده برابر با ۴۷.۹۶ و انحراف معیار برابر با ۹.۷۸ است. بر اساس دستورالعمل پرسشنامه، اگر نمره بین ۱۳ تا ۲۶ باشد، میزان انسجام سازمان‌یافته خانواده در حد پایین، اگر بین ۲۶ تا ۵۲ باشد،

میزان انسجام سازمان یافته خانواده در حد متوسط و اگر نمره بالاتر از ۵۲ باشد، میزان انسجام سازمان یافته خانواده در حد بالا ارزیابی می شود. با توجه به مقدار میانگین کلی این متغیر، انسجام خانواده دانش آموزان در حد متوسط قرار دارد.

علاوه بر این، میانگین ابعاد اضطراب اجتماعی نیز در جدول فوق ارائه شده است و میانگین کل اضطراب اجتماعی برابر با ۱۹.۳۹ و انحراف معیار برابر با ۶.۴۸ است. با توجه به اینکه دامنه نمره گذاری این پرسشنامه از ۰ تا ۶۸ است، می توان گفت میانگین اضطراب اجتماعی نمونه مورد مطالعه کمتر از حد متوسط بوده است.

نتایج بررسی شاخص های روایی و پایایی مدل پژوهش نشان دهنده برازش مناسب مدل هستند. در بررسی شاخص روایی همگرا، مقادیر به دست آمده برای متغیرهای مشارکت در شبکه های اجتماعی، انسجام خانواده، اضطراب اجتماعی و احساس تعلق به مدرسه به ترتیب ۰.۸۰۴، ۰.۸۱۱، ۰.۷۹۶ و ۰.۸۵۷ بوده است که همگی بالاتر از مقدار استاندارد ۰.۵ هستند و نشان دهنده روایی همگرای مناسب مدل است. جزئیات این شاخص ها در جدول زیر ارائه شده است.

جدول ۲. بررسی شاخص روایی همگرا جهت مناسب بودن مدل پژوهش

نتیجه گیری	مقدار شاخص در مدل مورد نظر	مقدار استاندارد شاخص	نام متغیر
بrazش مدل مناسب است	۰.۸۰۴	بیشتر یا برابر ۰.۵	مشارکت در شبکه های اجتماعی
بrazش مدل مناسب است	۰.۸۱۱	بیشتر یا برابر ۰.۵	انسجام خانواده
بrazش مدل مناسب است	۰.۷۹۶	بیشتر یا برابر ۰.۵	اضطراب اجتماعی
بrazش مدل مناسب است	۰.۸۵۷	بیشتر یا برابر ۰.۵	احساس تعلق به مدرسه

بررسی شاخص قابلیت اطمینان مرکب (C.R) نیز نشان داد که مقادیر به دست آمده برای متغیرهای پژوهش بالاتر از مقدار استاندارد ۰.۷ هستند. مقدار این شاخص برای مشارکت در شبکه های اجتماعی ۰.۸۲۳، انسجام خانواده ۰.۸۹۸، اضطراب اجتماعی ۰.۹۰۳ و احساس تعلق به مدرسه ۰.۹۱۴ بود که همگی حاکی از قابلیت اطمینان بالای مدل هستند. جزئیات بیشتر در جدول زیر آورده شده است.

جدول ۳. بررسی شاخص قابلیت اطمینان مرکب (C.R)

نتیجه گیری	مقدار شاخص در مدل مورد نظر	مقدار استاندارد شاخص	نام متغیر
بrazش مدل مناسب است	۰.۸۲۳	بیشتر از ۰.۷	مشارکت در شبکه های اجتماعی
بrazش مدل مناسب است	۰.۸۹۸	بیشتر از ۰.۷	انسجام خانواده
بrazش مدل مناسب است	۰.۹۰۳	بیشتر از ۰.۷	اضطراب اجتماعی
بrazش مدل مناسب است	۰.۹۱۴	بیشتر از ۰.۷	احساس تعلق به مدرسه

همچنین، بررسی شاخص آلفای کرونباخ برای متغیرهای پژوهش نشان داد که تمامی مقادیر بالاتر از ۰.۷ بوده و برازش مدل مناسب است. مقادیر این شاخص برای متغیرهای مشارکت در شبکه های اجتماعی، انسجام خانواده، اضطراب اجتماعی و احساس تعلق به مدرسه به ترتیب ۰.۸۰۶، ۰.۷۸۸، ۰.۸۶۹ و ۰.۹۰۱ به دست آمد که در جدول زیر مشاهده می شود.

جدول ۴. بررسی شاخص آلفای کرونباخ

نتیجه گیری	مقدار شاخص در مدل مورد نظر	مقدار استاندارد شاخص	نام متغیر
بrazش مدل مناسب است	۰.۸۰۶	بیشتر از ۰.۷	مشارکت در شبکه های اجتماعی
بrazش مدل مناسب است	۰.۷۸۸	بیشتر از ۰.۷	انسجام خانواده
بrazش مدل مناسب است	۰.۸۶۹	بیشتر از ۰.۷	اضطراب اجتماعی
بrazش مدل مناسب است	۰.۹۰۱	بیشتر از ۰.۷	احساس تعلق به مدرسه

در ادامه، بررسی روایی واگرا به روش فورنل و لارکر نیز نشان داد که مقادیر به دست آمده در سطح مطلوبی هستند. ماتریس این شاخص در جدول زیر ارائه شده است که نشان دهنده روایی واگرای مناسب بین متغیرهای پژوهش است.

جدول ۵. ماتریس سنجش روایی واگرا به روش فورنل و لارکر

سازه	مشارکت در شبکه‌های اجتماعی	انسجام خانواده	اضطراب اجتماعی	احساس تعلق به مدرسه
مشارکت در شبکه‌های اجتماعی	۰.۹۰۵			
انسجام خانواده	۰.۸۰۴	۰.۸۱۴		
اضطراب اجتماعی	۰.۷۱۱	۰.۷۴۵-	۰.۸۸۹	
احساس تعلق به مدرسه	۰.۸۲۰	۰.۸۱۶	۰.۷۳۱-	۰.۷۶۳

شاخص Q^2 که میزان برازش مدل‌های ساختاری را ارزیابی می‌کند، نشان داد که مقادیر به دست آمده برای متغیرهای پژوهش در سطح قابل قبولی قرار دارند. مقدار Q^2 برای انسجام خانواده ۰.۲۷۵، برای اضطراب اجتماعی ۰.۱۵۴ و برای احساس تعلق به مدرسه ۰.۳۶۴ است که در جدول زیر ارائه شده است.

جدول ۶. مقادیر Q^2 در برازش ساختاری مدل‌های معادلات ساختاری پژوهش

متغیر وابسته	SSO	SSE	$Q^2 (1 - SSE/SSO)$
انسجام خانواده	۸۸۶.۰۰۰	۶۴۲.۰۷۸	۰.۲۷۵
اضطراب اجتماعی	۶۷۴.۰۰۰	۵۷۰.۳۴۳	۰.۱۵۴
احساس تعلق به مدرسه	۹۹۳.۰۰۰	۵۹۳.۳۵۷	۰.۳۶۴

در نهایت، بررسی مقادیر اشتراکی و R^2 متغیرهای پژوهش نشان داد که شاخص مطلوبیت مدل برابر با ۰.۴۱۴ بوده که در سطح قوی ارزیابی می‌شود. مقادیر اشتراکی و R^2 برای متغیرهای انسجام خانواده، اضطراب اجتماعی و احساس تعلق به مدرسه در جدول زیر ارائه شده است.

جدول ۷. مقادیر اشتراکی و R^2 متغیرهای پژوهش

مقدار R^2	مقادیر اشتراکی (Q^2)	متغیرهای پنهان مدل
۰.۵۰۱	۰.۴۴۰	انسجام خانواده
۰.۶۲۴	۰.۱۹۳	اضطراب اجتماعی
۰.۴۰۱	۰.۳۷۹	احساس تعلق به مدرسه

با توجه به سه مقدار ۰.۰۱، ۰.۲۵ و ۰.۳۶ به عنوان مقادیر ضعیف، متوسط و قوی برای شاخص مطلوبیت مدل، مقدار ۰.۴۱۴ به دست آمده برای شاخص مطلوبیت مدل در این پژوهش نشان از برازش کلی قوی برای مدل‌های پژوهش دارد.

در ادامه، نتایج برآورد ضرایب رگرسیونی برای روابط مستقیم مدل فرضیه‌های اول تا سوم پژوهش نشان داد که تمامی روابط معنادار هستند. ضریب اثر مشارکت در شبکه‌های اجتماعی بر احساس تعلق به مدرسه برابر با ۰.۵۸۲ با مقدار آزمون T برابر با ۹.۶۶۳ است که این مقدار بیشتر از مقدار بحرانی ۱.۹۶ بوده و سطح معناداری کمتر از ۰.۰۰۱ دارد. بنابراین، رابطه مستقیم و معناداری بین مشارکت در شبکه‌های اجتماعی و احساس تعلق به مدرسه وجود دارد و فرضیه اول پژوهش تأیید می‌شود. همچنین، ضریب اثر مشارکت در شبکه‌های اجتماعی بر انسجام خانواده برابر با ۰.۵۰۲ با مقدار آزمون T برابر با ۸.۴۶۲ به دست آمد که در سطح اطمینان ۹۵ درصد معنادار است و فرضیه دوم پژوهش نیز تأیید شد. در نهایت، ضریب اثر انسجام خانواده بر احساس تعلق به مدرسه برابر با ۰.۴۹۸ با مقدار آزمون T برابر با ۶.۰۶۱ بوده که در سطح معناداری ۰.۰۰۳ معنادار است و فرضیه سوم پژوهش را تأیید می‌کند. جزئیات این ضرایب در جدول زیر ارائه شده است.

جدول ۸. برآورد ضرایب رگرسیونی در روابط مستقیم مدل فرضیه‌های اول تا سوم پژوهش

نتیجه فرضیه	سطح معناداری	R ²	مقدار آزمون T	ضریب اثر	روابط
تأیید	0.001 < P	0.502	9.663	0.582	احساس تعلق به مدرسه ← مشارکت در شبکه‌های اجتماعی
تأیید	0.001 < P	0.436	8.462	0.502	انسجام خانواده ← مشارکت در شبکه‌های اجتماعی
تأیید	0.003	0.502	6.061	0.498	احساس تعلق به مدرسه ← انسجام خانواده

در ادامه، نتایج برآورد ضرایب رگرسیونی برای بررسی نقش میانجی انسجام خانواده نشان داد که ضریب اثر غیرمستقیم مشارکت در شبکه‌های اجتماعی بر احساس تعلق به مدرسه از طریق انسجام خانواده برابر با 0.250 با مقدار آزمون T برابر با 5.184 است. این مقدار بیشتر از مقدار بحرانی 1.96 بوده و سطح معناداری کمتر از 0.001 دارد که تأیید می‌کند انسجام خانواده نقش میانجی معناداری در رابطه بین مشارکت در شبکه‌های اجتماعی و احساس تعلق به مدرسه ایفا می‌کند و فرضیه چهارم پژوهش تأیید می‌شود. جدول زیر جزئیات این نتایج را نشان می‌دهد.

جدول 9. برآورد ضرایب رگرسیون نقش میانجی انسجام خانواده

نتیجه فرضیه (میانجی‌گری انسجام خانواده)	سطح معناداری	R ²	مقدار آزمون T	ضریب غیرمستقیم	اثر روابط
تأیید	0.001 < P	0.502	5.184	0.250	احساس تعلق به مدرسه ← مشارکت در شبکه‌های اجتماعی

نتایج بررسی فرضیه‌های پنجم و ششم پژوهش نشان داد که ضریب اثر مشارکت در شبکه‌های اجتماعی بر اضطراب اجتماعی برابر با 0.392 با مقدار آزمون T برابر با 3.652 است که بیشتر از مقدار بحرانی 1.96 بوده و در سطح معناداری کمتر از 0.001 تأیید می‌شود. بنابراین، رابطه مستقیم و معناداری بین مشارکت در شبکه‌های اجتماعی و اضطراب اجتماعی وجود دارد و فرضیه پنجم پژوهش تأیید می‌شود. همچنین، ضریب اثر اضطراب اجتماعی بر احساس تعلق به مدرسه برابر با 0.691 با مقدار آزمون T برابر با 8.443 بوده و در سطح اطمینان 95 درصد معنادار است که فرضیه ششم پژوهش را تأیید می‌کند. جزئیات این ضرایب در جدول زیر ارائه شده است.

جدول 10. برآورد ضرایب رگرسیونی در روابط مستقیم مدل فرضیه‌های پنجم و ششم پژوهش

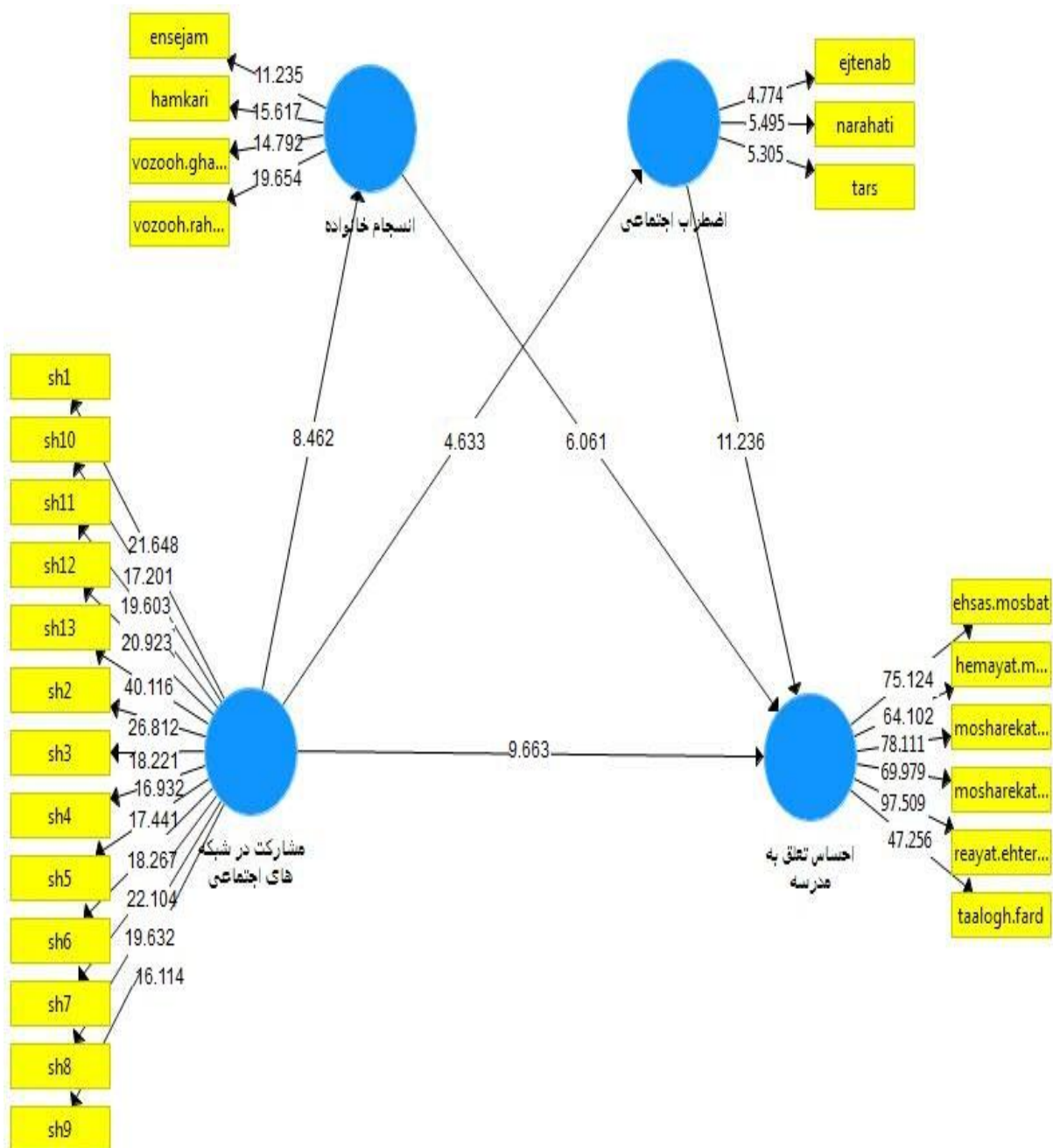
نتیجه فرضیه	سطح معناداری	R ²	مقدار آزمون T	ضریب اثر	روابط
تأیید	0.001 < P	0.311	3.652	0.392	اضطراب اجتماعی ← مشارکت در شبکه‌های اجتماعی
تأیید	0.001 < P	0.502	8.443	0.691	احساس تعلق به مدرسه ← اضطراب اجتماعی

در نهایت، بررسی نقش میانجی اضطراب اجتماعی در رابطه بین مشارکت در شبکه‌های اجتماعی و احساس تعلق به مدرسه نشان داد که ضریب اثر غیرمستقیم برابر با 0.271 با مقدار آزمون T برابر با 6.203 است. این مقدار بیشتر از مقدار بحرانی 1.96 بوده و سطح معناداری کمتر از 0.001 دارد که نقش میانجی اضطراب اجتماعی را تأیید می‌کند و فرضیه هفتم پژوهش مورد تأیید قرار می‌گیرد. جزئیات این نتایج در جدول زیر آورده شده است.

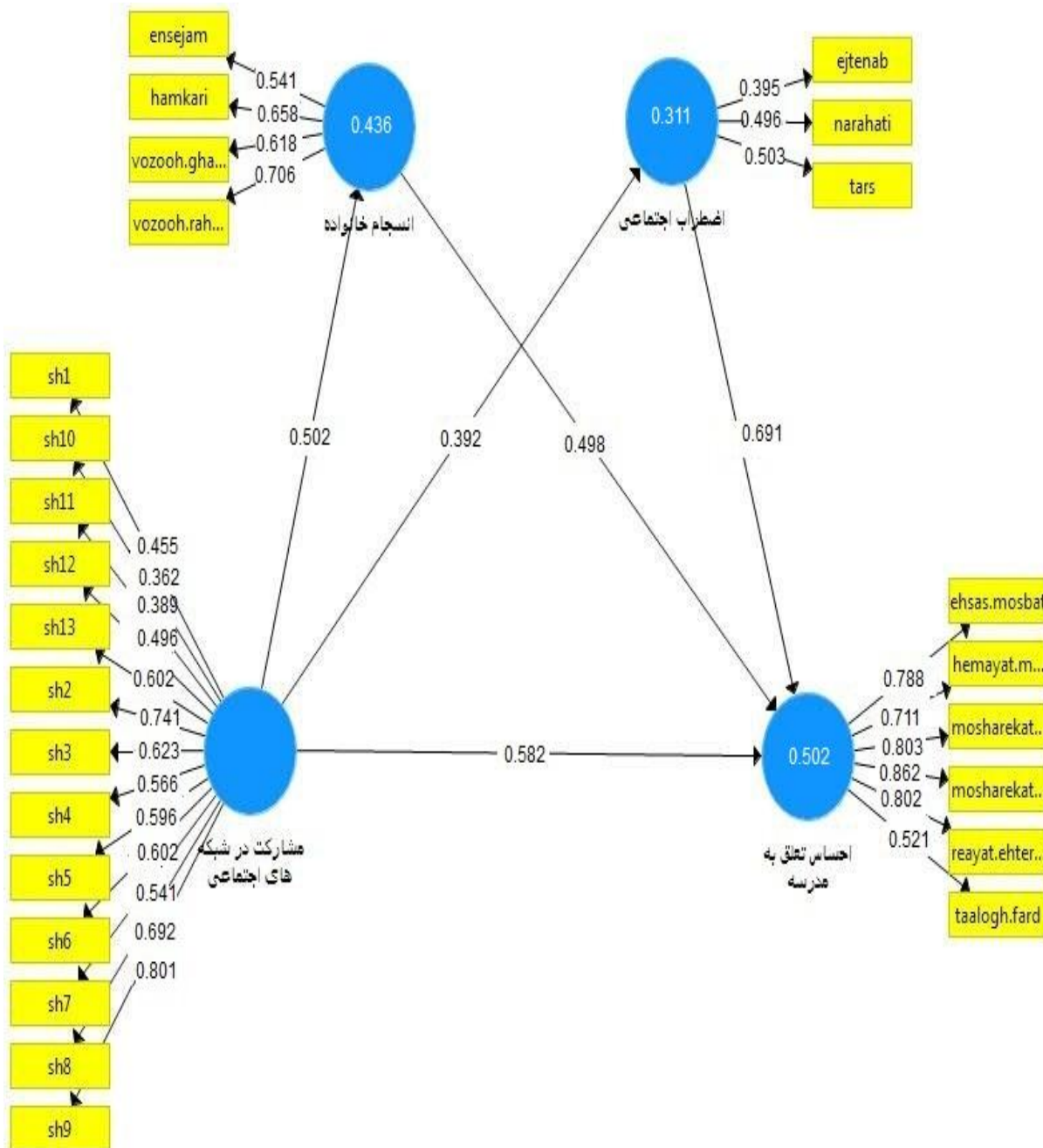
جدول 11. برآورد ضرایب رگرسیون نقش میانجی اضطراب اجتماعی

نتیجه فرضیه (میانجی‌گری اضطراب اجتماعی)	سطح معناداری	R ²	مقدار آزمون T	ضریب غیرمستقیم	اثر روابط
تأیید	0.001 < P	0.502	6.203	0.271	احساس تعلق به مدرسه ← مشارکت در شبکه‌های اجتماعی

نتایج به‌دست‌آمده از تحلیل مدل معادلات ساختاری در این پژوهش نشان داد که مشارکت در شبکه‌های اجتماعی هم به‌طور مستقیم و هم از طریق متغیرهای میانجی انسجام خانواده و اضطراب اجتماعی، تأثیر معناداری بر احساس تعلق به مدرسه دارد.

شکل ۱. مدل نهایی پژوهش با ضرایب معناداری

شکل ۲. مدل نهایی پژوهش با ضرایب استاندارد

بحث و نتیجه گیری

نتایج پژوهش حاضر نشان داد که مشارکت در شبکه‌های اجتماعی تأثیر مستقیم و معناداری بر احساس تعلق به مدرسه دارد. ضریب اثر ۰.۵۸۲ و مقدار آزمون T برابر با ۹.۶۶۳ که از مقدار بحرانی ۱.۹۶ بیشتر بود، نشان‌دهنده تأثیر مثبت و قوی مشارکت در شبکه‌های اجتماعی بر احساس تعلق به مدرسه است. این نتیجه تأیید می‌کند که هرچه میزان مشارکت دانش‌آموزان در شبکه‌های اجتماعی بیشتر باشد، احساس تعلق آن‌ها به مدرسه نیز افزایش می‌یابد. همچنین، مشارکت در شبکه‌های اجتماعی تأثیر مستقیم و معناداری بر انسجام خانواده دارد. ضریب اثر ۰.۵۰۲ و مقدار آزمون T برابر با ۸.۴۶۲ این تأثیر را در سطح معناداری ۰.۰۰۱ نشان می‌دهد. افزون بر این، انسجام خانواده نیز تأثیر مثبتی بر احساس تعلق به مدرسه دارد. ضریب اثر ۰.۴۹۸ و مقدار آزمون T برابر با ۶.۰۶۱ نشان داد که هرچه انسجام خانواده بیشتر باشد، احساس تعلق دانش‌آموزان به مدرسه نیز افزایش می‌یابد. نقش میانجی انسجام خانواده در رابطه بین مشارکت در شبکه‌های اجتماعی و احساس تعلق به

مدرسه نیز تأیید شد و ضریب اثر غیرمستقیم ۰.۲۵۰ و مقدار آزمون T برابر با ۵.۱۸۴ این نتیجه را تقویت کرد. همچنین، نتایج نشان داد که مشارکت در شبکه‌های اجتماعی تأثیر مستقیم و معناداری بر اضطراب اجتماعی دارد (ضریب اثر ۰.۳۹۲ و مقدار آزمون T برابر با ۳.۶۵۲) و اضطراب اجتماعی نیز تأثیر معناداری بر احساس تعلق به مدرسه دارد (ضریب اثر ۰.۶۹۱ و مقدار آزمون T برابر با ۸.۴۴۳). در نهایت، نقش میانجی اضطراب اجتماعی در رابطه بین مشارکت در شبکه‌های اجتماعی و احساس تعلق به مدرسه با ضریب اثر غیرمستقیم ۰.۲۷۱ و مقدار آزمون T برابر با ۶.۲۰۳ تأیید شد.

نتایج به‌دست‌آمده با یافته‌های پژوهش‌های پیشین همسو است. مطالعه Korpershoek و همکاران (۲۰۲۰) نیز تأیید کرده است که احساس تعلق به مدرسه می‌تواند تحت تأثیر تعاملات اجتماعی قرار گیرد و مشارکت فعال دانش‌آموزان در شبکه‌های اجتماعی می‌تواند این احساس را تقویت کند (Korpershoek et al., 2020). این یافته همچنین با نتایج پژوهش Bostwick و همکاران (۲۰۲۲) همخوانی دارد که نشان دادند شبکه‌های اجتماعی می‌توانند به‌عنوان بستری برای تعاملات مثبت و حمایت اجتماعی عمل کرده و احساس تعلق به مدرسه را افزایش دهند (Bostwick et al., 2022). مطالعه Arslan و Coşkun (۲۰۲۲) نیز نشان داد که حمایت‌های اجتماعی و تعاملات مثبت در فضای مجازی می‌توانند به بهزیستی روانی و احساس تعلق دانش‌آموزان به مدرسه کمک کنند، که با نتایج پژوهش حاضر در خصوص تأثیر مثبت مشارکت در شبکه‌های اجتماعی بر احساس تعلق به مدرسه مطابقت دارد (Arslan & Coşkun, 2022).

تأثیر مثبت مشارکت در شبکه‌های اجتماعی بر انسجام خانواده نیز با یافته‌های پژوهش Aliverdī Niyā و Ramzīyār (۲۰۱۱) همسو است که تأکید کردند خانواده‌هایی که از ابزارهای ارتباطی مدرن برای تعامل با اعضای خود استفاده می‌کنند، از انسجام بیشتری برخوردارند (Aliverdī Niyā & Ramzīyār, 2011). همچنین، López و همکاران (۲۰۲۱) در مطالعه‌ای نشان دادند که حمایت‌های خانوادگی و تعاملات مثبت درون خانواده نقش بسزایی در ارتقای احساس تعلق دانش‌آموزان به مدرسه دارد (López et al., 2021) که یافته‌های پژوهش حاضر نیز این ارتباط را تأیید می‌کند. به‌علاوه، مطالعه Mohseni و همکاران (۲۰۱۴) نیز بر تأثیر عوامل خانوادگی بر سلامت روانی و احساس تعلق دانش‌آموزان تأکید دارد و نشان می‌دهد که هرچه انسجام خانواده بیشتر باشد، دانش‌آموزان از حمایت عاطفی بیشتری برخوردار بوده و احساس تعلق بیشتری به محیط مدرسه خواهند داشت (Mohseni et al., 2014).

نقش میانجی انسجام خانواده در رابطه بین مشارکت در شبکه‌های اجتماعی و احساس تعلق به مدرسه نیز با یافته‌های پژوهش Ramezanpour و همکاران (۲۰۱۹) همخوانی دارد که نشان دادند ارتباطات مثبت خانوادگی می‌تواند تأثیر مشارکت اجتماعی را بر انگیزه و تعلق دانش‌آموزان به مدرسه تقویت کند (Ramezanpour et al., 2019). در این پژوهش نیز مشخص شد که شبکه‌های اجتماعی می‌توانند به‌عنوان ابزاری برای تقویت تعاملات خانوادگی عمل کرده و انسجام خانواده را افزایش دهند که به نوبه خود، احساس تعلق به مدرسه را تقویت می‌کند.

نتایج مربوط به تأثیر مثبت مشارکت در شبکه‌های اجتماعی بر اضطراب اجتماعی نیز با یافته‌های Faghiharam (۲۰۱۹) مطابقت دارد که نشان دادند استفاده بیش‌ازحد از شبکه‌های اجتماعی می‌تواند منجر به افزایش اضطراب اجتماعی در دانش‌آموزان شود (Faghiharam, 2019). این نتایج همچنین با پژوهش Bhasin و همکاران (۲۰۱۰) همسو است که تأکید کردند تعاملات مجازی مداوم می‌تواند سطح اضطراب اجتماعی را افزایش دهد، زیرا دانش‌آموزان به‌طور مداوم خود را با دیگران مقایسه می‌کنند و تحت فشار قرار می‌گیرند (Bhasin et al., 2010). در مقابل، مطالعه Soheili-Pour و همکاران (۲۰۲۳) در دوران همه‌گیری COVID-19 نیز نشان داد که افزایش استفاده از شبکه‌های اجتماعی با افزایش اضطراب اجتماعی در میان دانش‌آموزان مرتبط است (Soheili-Pour et al., 2023) که یافته‌های پژوهش حاضر نیز این موضوع را تأیید می‌کند.

تأثیر اضطراب اجتماعی بر احساس تعلق به مدرسه نیز با نتایج مطالعه Maniei (۲۰۱۴) همخوانی دارد که نشان داد اضطراب و استرس‌های اجتماعی می‌توانند منجر به کاهش احساس تعلق دانش‌آموزان به مدرسه شوند (Maniei, 2014). مطالعه Mirzabeigi و همکاران (۲۰۱۸) نیز تأیید کرد که اضطراب اجتماعی می‌تواند مانع از مشارکت فعال دانش‌آموزان در فعالیت‌های مدرسه شود و احساس تعلق آن‌ها را کاهش

دهد (Mirzabeigi et al., 2018). یافته‌های پژوهش حاضر نیز نشان داد که اضطراب اجتماعی تأثیر منفی و معناداری بر احساس تعلق به مدرسه دارد و هرچه میزان اضطراب اجتماعی بیشتر باشد، احساس تعلق به مدرسه کمتر خواهد بود.

نقش میانجی اضطراب اجتماعی در رابطه بین مشارکت در شبکه‌های اجتماعی و احساس تعلق به مدرسه نیز با یافته‌های Raufelder و Kulakow (۲۰۲۱) مطابقت دارد که نشان دادند تعاملات اجتماعی در فضای مجازی می‌تواند منجر به افزایش اضطراب اجتماعی شود و این اضطراب می‌تواند احساس تعلق دانش‌آموزان به محیط‌های آموزشی را کاهش دهد (Raufelder & Kulakow, 2021). همچنین، مطالعه Li و Jiang (۲۰۱۸) در چین نیز نشان داد که طرد اجتماعی و اضطراب‌های ناشی از شبکه‌های اجتماعی می‌تواند تأثیر منفی بر سلامت روانی و احساس تعلق دانش‌آموزان داشته باشد که با نتایج پژوهش حاضر همخوانی دارد (Li & Jiang, 2018).

با این حال، پژوهش‌هایی مانند Xie و Xiao (۲۰۱۸) و Bardach و همکاران (۲۰۱۹) نشان داده‌اند که استفاده مثبت و مدیریت‌شده از شبکه‌های اجتماعی می‌تواند به کاهش اضطراب اجتماعی و افزایش احساس تعلق به مدرسه کمک کند (Bardach et al., 2019; Xie & Xiao, 2018). این یافته‌ها نشان می‌دهد که نحوه استفاده از شبکه‌های اجتماعی و میزان آن می‌تواند نقش تعیین‌کننده‌ای در تأثیرگذاری بر اضطراب اجتماعی و احساس تعلق دانش‌آموزان داشته باشد. در پژوهش حاضر نیز تأیید شد که مشارکت در شبکه‌های اجتماعی می‌تواند از طریق افزایش اضطراب اجتماعی، احساس تعلق به مدرسه را تحت تأثیر قرار دهد، اما این تأثیر زمانی که انسجام خانواده به‌عنوان عامل حمایتی وجود داشته باشد، می‌تواند تعدیل شود.

با توجه به نتایج پژوهش حاضر و مقایسه آن با مطالعات پیشین، مشخص می‌شود که مشارکت در شبکه‌های اجتماعی به‌عنوان بخشی جدایی‌ناپذیر از زندگی دانش‌آموزان امروزی، می‌تواند تأثیرات مثبت و منفی متعددی بر احساس تعلق به مدرسه داشته باشد. این پژوهش نشان داد که انسجام خانواده و اضطراب اجتماعی نقش مهمی در این رابطه ایفا می‌کنند و سیاست‌گذاران آموزشی و والدین باید به این عوامل توجه ویژه‌ای داشته باشند.

یکی از محدودیت‌های این پژوهش، استفاده از روش خودگزارشی در گردآوری داده‌ها بود که ممکن است منجر به پاسخ‌های سوگیرانه یا نادرست شده باشد. همچنین، جامعه آماری پژوهش شامل دانش‌آموزان دختر دوره دوم متوسطه شهر تهران بود و نتایج ممکن است به سایر گروه‌های دانش‌آموزی یا مناطق دیگر قابل‌تعمیم نباشد. محدودیت دیگر این پژوهش، عدم بررسی سایر متغیرهای احتمالی تأثیرگذار مانند حمایت اجتماعی از سوی همسالان یا معلمان بود که می‌توانست در نتایج تأثیرگذار باشد.

پیشنهاد می‌شود در پژوهش‌های آتی، تأثیر متغیرهای دیگر مانند حمایت اجتماعی همسالان، خودکارآمدی تحصیلی و راهبردهای مقابله‌ای نیز در رابطه بین مشارکت در شبکه‌های اجتماعی و احساس تعلق به مدرسه بررسی شود. همچنین، استفاده از روش‌های کیفی مانند مصاحبه‌های عمیق یا گروه‌های متمرکز می‌تواند به درک عمیق‌تری از تجربیات دانش‌آموزان در استفاده از شبکه‌های اجتماعی و تأثیر آن بر احساس تعلق به مدرسه کمک کند. پژوهش‌های آینده می‌توانند با گسترش دامنه جامعه آماری به دانش‌آموزان پسر یا دانش‌آموزان مناطق روستایی، نتایج جامع‌تری ارائه دهند.

در حوزه عملی، پیشنهاد می‌شود مدارس برنامه‌هایی برای آموزش استفاده صحیح و مدیریت‌شده از شبکه‌های اجتماعی برای دانش‌آموزان تدوین کنند. همچنین، برگزاری کارگاه‌های آموزشی برای والدین در جهت تقویت انسجام خانوادگی و حمایت از فرزندانشان در استفاده از شبکه‌های اجتماعی می‌تواند مؤثر باشد. سیاست‌گذاران آموزشی نیز می‌توانند با ایجاد محیط‌های حمایت‌گر در مدارس و ارائه خدمات مشاوره‌ای، به کاهش اضطراب اجتماعی دانش‌آموزان و افزایش احساس تعلق آن‌ها به مدرسه کمک کنند.

مشارکت نویسندگان

در نگارش این مقاله تمامی نویسندگان نقش یکسانی ایفا کردند.

تعارض منافع

در انجام مطالعه حاضر، هیچ‌گونه تضاد منافی وجود ندارد.

Extended Abstract

Introduction

School belonging, as a critical factor in the psychosocial development of students, influences academic success, motivation, and mental health. Defined as the emotional bond between students and their school environment, teachers, and peers, it plays a pivotal role in fostering active participation in school activities and mitigating risky behaviors (Korpershoek et al., 2020). Numerous studies indicate that students with higher school belonging exhibit better mental health and reduced engagement in risky behaviors (Arslan & Coşkun, 2022). Family and social support can enhance this sense of belonging, while social anxiety and other psychological factors can undermine it (Raufelder & Kulakow, 2021). The growing presence of social media in students' lives presents both opportunities for social interaction and risks of anxiety and stress (Bostwick et al., 2022). Social media participation offers multiple avenues for social engagement but also poses challenges such as social comparison-induced anxiety (Faghiharam, 2019). Research by Li and Jiang (2018) demonstrated that social exclusion in social media can negatively affect mental health and school belonging (Li & Jiang, 2018). Family cohesion, characterized by close bonds, mutual support, and positive interactions within the family, significantly influences students' behaviors and attitudes (Aliverdī Niyā & Ramzīyār, 2011). A cohesive family environment provides psychological security and support (Asadi et al., 2024; López et al., 2021; Navabinejad et al., 2024; Pirezadeh & Parsakia, 2023), whereas family dysfunctions, such as post-traumatic stress, contribute to anxiety, depression, and diminished life quality in students (Mohseni et al., 2014). Social anxiety, characterized by the fear of negative evaluation and avoidance of social situations, is a significant factor affecting the relationship between social media participation and school belonging (Bhasin et al., 2010). Maniei (2014) highlighted that social anxiety and related stressors reduce students' sense of school belonging and academic performance (Maniei, 2014). During the COVID-19 pandemic, heightened social anxiety among students negatively impacted their mental health and educational engagement (Soheili-Pour et al., 2023). Higher school belonging correlates with greater motivation for learning and lower academic burnout (Xie & Xiao, 2018), along with better social support and relationships with teachers and peers (Bardach et al., 2019). Conversely, low school belonging is associated with risky behaviors, academic decline, and psychological issues (Mirzabeigi et al., 2018). Studies on social media's impact on school belonging yield mixed results. Positive social media use can enhance school belonging, while excessive or negative use can lead to social isolation and anxiety (Taghipoor, 2021). School size and participation opportunities also influence school belonging (Yang & Seyed Alitabar, 2024). Family communication patterns directly and indirectly affect school belonging and academic resilience (Ramezanpour et al., 2019). Positive family interactions foster higher school belonging and lower anxiety (Nasiri Karbasdehi et al., 2024), while structural and psychological family issues increase social anxiety and reduce school belonging (McDonnell et al., 2024). This study employs structural equation modeling to explore the relationship between social media participation and school belonging, with family cohesion and social anxiety as mediators, addressing questions about social media's impact on school belonging and the mediating roles of family cohesion and social anxiety.

Methods and Materials

This quantitative study employs a descriptive-correlational survey design using structural equation modeling. The study aims to operationalize the research hypotheses through a survey approach, contributing to the applied knowledge in educational settings such as schools. The statistical population includes all female high school students in Tehran during the 2022-2023 academic year, totaling 125,842 students across 50 high schools. The sample size was determined using Cochran's formula, and cluster sampling was applied to select 383 students with a 95% confidence level. The School Belonging Scale by Barry and Beti (2005) consists of 27 items across six dimensions: peer belonging, teacher support, respect and justice, social participation, school

connection, and academic participation. Responses are scored on a four-point Likert scale from strongly disagree to strongly agree, with scores ranging from 27 to 108. The scale, designed in 2004 and revised in 2005, has Cronbach's alpha reliability of 0.75 overall and between 0.69 and 0.89 for subscales. Its Persian version was adapted by Makiyan and Kalantar-Kosheh (2015), yielding an alpha of 0.907 for the entire scale and 0.72 to 0.79 for subscales. The Social Anxiety Scale by Connor et al. (2000) includes 17 items across three subscales: fear, avoidance, and physiological discomfort, scored on a five-point Likert scale from 0 (not at all) to 4 (extremely). Reliability ranges from 0.78 to 0.89 for test-retest and 0.94 for internal consistency. Its Persian adaptation by Hassanvand Amozadeh et al. (2010) reported an alpha of 0.84. The Family Cohesion Scale by Fischer et al. (1992) contains 13 items on a six-point Likert scale assessing cohesion, cooperation, rule clarity, and leadership clarity, with an overall alpha of 0.87. Sadeghi et al. (2008) validated its Persian version with an alpha of 0.83. The Social Media Participation Scale by Rasoul-Abadi (2015) measures participation across five dimensions on a five-point Likert scale, with scores from 13 to 65, indicating low to high participation. Data analysis was performed using SPSS22 for demographic and correlation analysis and Smart PLS for structural equation modeling, including reliability, validity, and path analysis.

Findings

The study involved 383 female high school students in Tehran. Age distribution showed 26.8% were 16 years old, 30.9% were 17, 25.8% were 18, and 16.5% were 19. Educational levels included 31.8% in 10th grade, 33.9% in 11th, and 34.3% in 12th. Academic disciplines were 18.8% in mathematics, 43.5% in sciences, 20.8% in humanities, and 16.9% in arts. Social media platforms used were 5.3% on Tango, 34.3% on Facebook, 3.9% on BeeTalk, 40.1% on Telegram, 5.7% on Viber, and 10.7% on Skype. Daily usage was 16.9% under 30 minutes, 19% between 30 minutes to an hour, 18.5% between one to two hours, 14.9% between two to three hours, and 30.7% over three hours. Descriptive statistics indicated a high social media participation mean of 41.94 (SD=3.74), high school belonging mean of 72.63 (SD=8.31), moderate family cohesion mean of 47.96 (SD=9.78), and below-average social anxiety mean of 19.39 (SD=6.48). Convergent validity indices exceeded the 0.5 threshold, with 0.804 for social media participation, 0.811 for family cohesion, 0.796 for social anxiety, and 0.857 for school belonging. Composite reliability indices exceeded 0.7, indicating high model reliability. Cronbach's alpha values were above 0.7 for all variables. Discriminant validity using Fornell-Larcker criteria confirmed adequate variable differentiation. Structural model fit indices showed Q^2 values of 0.275 for family cohesion, 0.154 for social anxiety, and 0.364 for school belonging. The overall model fit was strong with a goodness-of-fit index of 0.414. Path analysis revealed significant direct effects of social media participation on school belonging ($\beta=0.582$, $T=9.663$) and family cohesion ($\beta=0.502$, $T=8.462$), and of family cohesion on school belonging ($\beta=0.498$, $T=6.061$). Indirect effects included social media participation on school belonging through family cohesion ($\beta=0.250$, $T=5.184$), and social media participation on social anxiety ($\beta=0.392$, $T=3.652$) with social anxiety on school belonging ($\beta=0.691$, $T=8.443$). The indirect effect of social anxiety in the social media participation-school belonging relationship was significant ($\beta=0.271$, $T=6.203$).

Discussion and Conclusion

The results demonstrated that social media participation directly and significantly enhances school belonging. The significant path coefficient highlights the positive and strong influence of social media on students' emotional attachment to their school environment. Social media also positively influences family cohesion, and cohesive family relationships foster higher school belonging among students. The mediating role of family cohesion in the social media participation-school belonging relationship was confirmed, emphasizing the importance of family support in educational outcomes. Additionally, social media participation significantly contributes to social anxiety, which in turn negatively affects school belonging. The confirmed mediating role of social anxiety underscores its impact on students' educational engagement. The study's findings align with previous research indicating that social interactions, whether virtual or face-to-face, are critical to students'

sense of belonging. Social media can serve as a platform for positive social interactions and support, but excessive use can elevate anxiety levels. The family environment plays a crucial role in mitigating or exacerbating these effects. The study highlights that while social media offers avenues for enhancing school belonging, its impact is complex and mediated by family cohesion and social anxiety. The findings suggest that educators and policymakers should consider these factors when addressing student engagement and mental health. Limitations include the self-reported nature of data collection, which may introduce bias, and the specific demographic of female high school students in Tehran, limiting generalizability. Future research should explore other influencing factors such as peer support, academic self-efficacy, and coping strategies, using mixed methods and diverse samples. Practical implications include developing social media literacy programs, family workshops to strengthen cohesion, and school-based support services to reduce social anxiety and enhance school belonging.

References

- Alīverdi Niyā, A., & Ramzīyār, M. (2011). The Role of Family Structures and Processes in Students' Delinquency. *Political-Economic Information*(285).
- Arslan, G., & Coşkun, M. (2022). School Belongingness in Academically at-Risk Adolescents: Addressing Psychosocial Functioning and Psychological Well-Being. *Journal of Happiness and Health*, 3(1), 1-13. <https://doi.org/10.47602/johah.v3i1.9>
- Asadi, K., Yousefi, Z., & Parsakia, K. (2024). The Role of Family in Managing Financial Stress and Economic Hardship. *Journal of Psychosociological Research in Family and Culture*, 2(3), 11-19. <https://doi.org/10.61838/kman.jprfc.2.3.3>
- Bardach, L., Graf, D., Yanagida, T., Kollmayer, M., Spiel, C., & Lüftenegger, M. (2019). Gendered Pathways to Bullying Perpetration via Social Achievement Goals-Mediating Effects of Sense of Belonging and Non-inclusive Group Norms. *Journal of School Violence*, 77(3), 1-16. <https://doi.org/10.31219/osf.io/sdkvn>
- Bhasin, S. K., Sharma, R., & Saini, N. K. (2010). Depression, anxiety and stress among adolescent students belonging to affluent families: A school-based study. *The Indian Journal of Pediatrics*, 77(2), 161-165. <https://doi.org/10.1007/s12098-009-0260-5>
- Bostwick, K. C. P., Martin, A. J., Collie, R. J., Burns, E. C., Hare, N., Cox, S., Flesken, A., & McCarthy, I. (2022). Academic buoyancy in high school: A cross-lagged multilevel modeling approach exploring reciprocal effects with perceived school support, motivation, and engagement. *Journal of Educational Psychology*, 114(8), 1931-1949. <https://doi.org/10.1037/edu0000753>
- Faghiharam, B. (2019). The Relationship between Social Health and Social Networks using among Female Student's Parent [Research Article]. *Iranian Journal of Educational Sociology*, 2(1), 150-160. <https://doi.org/10.29252/ijes.2.1.150>
- Korpershoek, H., Canrinus, E. T., Fokkens-Bruinsma, M., & De Boer, H. (2020). The relationships between school belonging and students' motivational, social-emotional, behavioural, and academic outcomes in secondary education: A meta-analytic review. *Research Papers in Education*, 35(6), 641-680. <https://doi.org/10.1080/02671522.2019.1615116>
- Li, C., & Jiang, S. (2018). Social exclusion, sense of school belonging and mental health of migrant children in China: A structural equation modeling analysis. *Children and Youth Services Review*, 89, 6-12. <https://doi.org/10.1016/j.childyouth.2018.04.017>
- López, V., Torres-Vallejos, J., Ascorra, P., González, L., Ortiz, S., & Bilbao, M. (2021). Contributions of Individual, Family, and School Characteristics to Chilean Students' Social Well-Being at School [Original Research]. *Frontiers in psychology*, 12. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2021.620895>
- Maniei, P. (2014). *Investigating the Relationship between Anxiety and Social Stress with the Sense of Belonging of Male and Female Adolescents in High School in Bandar Abbas City Islamic Azad University, Bandar Abbas Branch*. <https://www.thesisword.ir/%D8%AF%D8%A7%D9%86%D9%84%D9%88%D8%AF/30070/%D9%BE%D8%A7%DB%8C%D8%A7%D9%86-%D9%86%D8%A7%D9%85%D9%87-%D8%A8%D8%B1%D8%B1%D8%B3%DB%8C-%D8%B1%D8%A7%D8%A8%D8%B7%D9%87-%D8%A7%D8%B6%D8%B7%D8%B1%D8%A7%D8%A8-%D9%88-%D8%A7%D8%B3%D8%AA%D8%B1%D8%B3-%D8%A7%D8%AC%D8%AA%D9%85%D8%A7%D8%B9%DB%8C-%D8%A8%D8%A7-%D8%A7%D8%AD%D8%B3%D8%A7%D8%B3-%D8%AA%D8%B9%D9%84%D9%82->

- %D9%86%D9%88%D8%AC%D9%88%D8%A7%D9%86%D8%A7%D9%86-%D9%BE%D8%B3%D8%B1-%D9%88-%D8%AF%D8%AE%D8%AA%D8%B1-%D8%AF%D8%B1-%D9%85%D9%82%D8%B7%D8%B9-%D8%AA%D8%AD%D8%B5%DB%8C%D9%84%DB%8C-%D9%85%D8%AA%D9%88%D8%B3%D8%B7%D9%87-%D8%AF%D9%88%D9%85-%D8%A8%D9%87-%D9%85%D8%AF%D8%B1%D8%B3%D9%87-%D8%AF%D8%B1-%D8%B4%D9%87%D8%B1-%D8%A8%D9%86%D8%AF%D8%B1%D8%B9%D8%A8%D8%A7%D8%B3
- McDonnell, M., Yang, Y., & Zadhan, Z. (2024). Linking Emotional and Social Competencies to Career Readiness Among Senior Undergraduates [Research Article]. *Iranian Journal of Educational Sociology*, 7(1), 198-204. <https://doi.org/10.61838/kman.ijes.7.1.19>
- Mirzabeigi, A., Bakhtiarpour, S., Eftekhari saadi, Z., Makvandi, B., & Pasha, R. (2018). Comparison of educational vitality, feeling of belonging to the school, the motivation of academic achievement among male and female students of secondary schools in Ilam. *Journal of Research in Educational Systems*, 12(Special Issue), 1085-1104. https://www.jiera.ir/article_65043.html
- Mohseni, M., Fernia, M. R., Taghva, A., Dehghan Manshadi, Z., & Rezaei Fard, A. (2014). The Impact of a Family Member's Post-Traumatic Stress Disorder on the Quality of Life, Depression, Anxiety, Stress, and Family Structure. *War Medicine Quarterly*, 6(5), 208-214. <https://www.noormags.ir/view/en/articlepage/1064976/%D8%AA%D8%A7%D8%AB%DB%8C%D8%B1-%D8%A7%D8%A8%D8%AA%D9%84%D8%A7%DB%8C-%D9%85%D8%B1%D8%AF-%D8%AE%D8%A7%D9%86%D9%88%D8%A7%D8%AF%D9%87-%D8%A8%D9%87-%D8%A7%D8%AE%D8%AA%D9%84%D8%A7%D9%84-%D8%A7%D8%B3%D8%AA%D8%B1%D8%B3-%D9%BE%D8%B3-%D8%A7%D8%B2-%D8%B3%D8%A7%D9%86%D8%AD%D9%87-%D8%A8%D8%B1-%DA%A9%DB%8C%D9%81%DB%8C%D8%AA-%D8%B2%D9%86%D8%AF%DA%AF%DB%8C-%D8%A7%D9%81%D8%B3%D8%B1%D8%AF%DA%AF%DB%8C-%D8%A7%D8%B6%D8%B7%D8%B1%D8%A7%D8%A8-%D8%A7%D8%B3%D8%AA%D8%B1%D8%B3-%D9%88-%D8%B3%D8%A7%D8%AE%D8%AA%D8%A7%D8%B1-%D8%AE%D8%A7%D9%86%D9%88%D8%A7%D8%AF%D9%87>
- Nasiri Karbasdehi, Z., Fakhri, M., & Ghanadzadegan, H. (2024). Comparing the Effectiveness of Mindfulness and Positive Psychology Training on Reappraisal and Suppression in Students with Generalized Anxiety Disorder Symptoms. *Journal of Assessment and Research in Applied Counseling (JARAC)*, 6(1). <https://journals.kmanpub.com/index.php/jarac/article/view/1716>
- Navabinejad, S., Rostami, M., & Parsakia, K. (2024). Influences of Family Structure and Intimacy on Emotional Divorce: A Cross-Sectional Analysis. *Journal of Psychosociological Research in Family and Culture*, 2(1), 23-30. <https://doi.org/10.61838/kman.jpffc.2.1.5>
- Pirzadeh, S., & Parsakia, K. (2023). A Comparative Study of Family Structure (Cohesion and Flexibility) and Functioning in People with and without Drug Abuse. *International Journal of Body, Mind & Culture*, 10(1), 82-89. <https://doi.org/10.22122/ijbmc.v10i1.278>
- Ramezani, a., Kouroshnia, M., mehryar, A., & Javidi, H. (2019). The Relationship between Dimensions of Family Communication Patterns and Sense of Belonging in School with Academic Resilience with the Mediation of Self-regulation. *Psychological Models and Methods*, 10(37), 225-246. https://jpm.marvdasht.iau.ir/article_4107.html
- Raufelder, D., & Kulakow, S. (2021). The Role of Social Belonging and Exclusion at School and the Teacher-student Relationship for the Development of Learned Helplessness in Adolescents. *British Journal of Educational Psychology*. <https://doi.org/10.1111/bjep.12438>
- Soheili-Pour, A., Rashtbari, A., Ahmadi, D., & Saed, O. (2023). Changes in Symptoms of Generalized Anxiety, Depression, Obsessive-Compulsive Disorder, Social Anxiety, and Generalized Anxiety Among Students During the COVID-19 Pandemic. *Cognitive Psychology and Psychiatry*, 10(1), 45-58. <https://doi.org/10.32598/shenakht.10.1.45>
- Taghipoor, H. (2021). Identifying the factors affecting the social responsibility of high school students in Nowshahr. *Curriculum Development and Educational Planning Research*, 1(10), 1-16. <http://sanad.iau.ir/fa/Article/1081996>
- Xie, H., & Xiao, H. (2018). Analysis on the relationship between school belonging and learning burnout of university students. 2018 2nd International Conference on Management, Education and Social Science (ICMESS 2018), <https://www.atlantispress.com/proceedings/icmess-18/25897111>
- Yang, J., & Seyed Alitabar, S. H. (2024). The Effects of School Size on Student Participation and Sense of Community [Research Article]. *Iranian Journal of Educational Sociology*, 7(1), 205-211. <https://doi.org/10.61838/kman.ijes.7.1.20>